

Bane NOR, utbygging Venjar-Langset
2080 Eidsvoll

Trondheim, 04.05.2018

Deres ref.:
Linda Taje

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/13139

Saksbehandler:
Sunniva Aagaard

Vedtak om tillatelse til planting av sibirkornell *Swida alba*

Miljødirektoratet gir Bane NOR, utbygging Venjar-Langset, tillatelse til planting av hekk av 102 individer sibirkornell *Swida alba*, jf. forskrift om fremmede organismer § 11 første ledd bokstav c.

1. Om søknaden

Det vises til søknad datert 20.12.2017 fra Bane NORs utbygging Venjar-Langset, om tillatelse til planting av hekk bestående av 102 individer sibirkornell *Swida alba*, på Eidsvoll Prestegård. Omsøkte tiltak har som formål å reetablere eksisterende hekk i anlegget som vil bli berørt av bygging av ny jernbanetunnel. Det opplyses at omsøkte eksemplarer av oppformert *Swida alba*, som er vurdert til å høy risiko i Fremmede arter - med norsk svarteliste 2012, også vil brukes til å erstatte allerede eksisterende forekomster av alaskakornell *Swida sericea*, som er vurdert til å ha svært høy risiko. Det søkes om tillatelse til å flytte planter internt i hagen i en midlertidig planteskole. Flytting vil ved tillatelse skje i 2018. Reetablering vil skje etter at anleggsarbeidet på stedet er ferdigstilt, trolig i 2021 eller 2022. Tiltaket skal utføres på Camilla Collets veg 27, 2080 Eidsvoll, Kommune, gårds- og bruksnummer Eidsvoll, 63, 1. Grunneier er Opplysningsvesenets fond, Pb.535 Sentrum, 0105 Oslo.

2. Rettslig grunnlag

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Etter forskriften § 11 første ledd bokstav c, kreves det tillatelse for utsetting av landlevende planter oppført i vedlegg V, herunder omsøkte art, i parkanlegg og andre dyrkede områder samt transport- og næringsutbyggingsområder. Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til utplanting. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 7. Andre viktige samfunnsinteresser skal også trekkes inn i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 14. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd.

Vurderingen av om det skal gis tillatelse etter forskrift om fremmede organismer, skal ikke omfatte hensyn til plantehelse som ivaretas av matloven, jf. naturmangfoldloven § 32 tredje ledd.

Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

3. Kunnskapsgrunnlaget

I følge kriterieinformasjonen i Fremmede arter - med norsk svarteliste 2012 er sibirkornell *Swida alba* er en 3 m høy busk som er frøformert. Frukten er spred med fugler. Arten kommer fra Øst-Russland og Nord-Asia, og er innført til Norge som prydpilte. Arten er rapportert fra elvekanter, flomløp og sump samt skogkanter og kratt (løv- og blandingsskog), avfallsplasser, bl.a. fra flere tømmerlagre, veikanter og gressbakker. Fra første funn i 1869 til 1970 ble den funnet et titalls ganger; etter 1970 har antallet kjente lokaliteter økt til rundt ett nytt funn pr. år.

Hovedutbredelsen er på Østlandet og nedover kysten, men arten er også funnet spredt til Nord-Trøndelag samt i Troms. Eventuelle kratt som dannes spres ikke vegetativt, og har følgelig en mer begrenset negativ effekt på hjemlige arter og naturtyper en nærstående arter som f.eks. alaskakornell *Swida sericea*. Man kan likevel anta at arten har en viss, om enn begrenset, fortrenningseffekt. Arten er vurdert til å ha høy risiko i Fremmede arter - med norsk svarteliste 2012.

Det er ikke identifisert rødlistede arter som vil påvirkes av utplantingen innom 1 km radius rundt omsøkte området for utplanting, jf. Naturbase <http://www.miljodirektoratet.no/no/tjenester-og-verktoy/database/naturbase/>. Det er heller ikke observert tidligere etablering av *Swida sericea* innom 1 km utenfor område hvor omsøkte utplanting skal gjennomføres.

Eidsvoll prestegård naturreservat består av de bratte ravinene og skråningen ned mot elva Andelva som hører til, og grenser til Eidsvoll prestegård. Området er på 250 dekar og inneholder flere små ravinesystemer med høybonitetsløvskog, noe granskog, og noe kulturpåvirket hage-, beite- og slåttemark. Formålet med naturreservatet er å bevare et område som inneholder et særegent ravinelandskap, ravineskog og kulturmark på nordsiden av Andelva med dets biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, jf. forskrift om vern av Eidsvoll prestegård naturreservat, Eidsvoll kommune, Akershus § 1. I henhold til § 3 må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

4. Miljødirektoratets vurdering

Sibirkornell skal gjenplantes på samme område, samme art skal også erstatte eksisterende planter av alaskakornell som er vurdert til en høyere risikokategori Fremmede arter - med norsk svarteliste 2012. Det er ikke snakk om nyplanting, og erstatningen av alaskakornell er i seg selv et risikoreduserende tiltak.

Miljødirektoratet tar videre hensyn til, jf. naturmangfoldloven § 14, at dette er en hage med en historisk verdi hvor målet med tiltaket er å bevare hagens egenart.

Det er ikke ifølge naturbase observert etablering av noen av disse artene i omliggende område, noe som, tatt i betraktninga at dette er en eksisterende bestand, tilsier at det er liten grad nyetablering. Eventuelle kratt som dannes av sibirkornell oppgis i Fremmede arter - med norsk svarteliste 2012 å ikke kunne spres vegetativt, heller ikke i det nærliggende verneområdet.

Miljødirektoratet anser følgelig at risikoen for spredning og etablering ved normal skjøtsel og oppfølging av hagen ikke vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet i Norge. Kunnskapsgrunnlaget anses som tilstrekkelig i denne saken, jf. nml § 8, og nml § 9 (føre-var-prinsippet) kommer dermed ikke til anvendelse. Da tiltaket er vurdert til å utgjøre lav risiko for uheldige følger for biologisk mangfold, foretas det ingen nærmere vurdering av naturmangfoldloven §§ 10 og 11.

Miljødirektoratet anser dessuten at sannsynligheten for spredning vil kunne reduseres gjennom vilkår i tillatelsen knyttet til håndtering av plantematerialet, og ved grunneiers plikt til å opptre aktsomt for å forhindre uheldige følger for det biologiske mangfold, og grunneiers tiltaks- og varslingsplikt, jf. forskriften §§ 18 og 19.

5. Vedtak

Miljødirektoratet gir Bane NOR, utbygging Venjar-Langset, tillatelse til å erstatte eksisterende hekk av sibirkornell *Swida alba*, og samt å erstatte eksisterende planter av alaskakornell *Swida sericea* med 102 planter sibirkornell *Swida alba*, jf. forskrift om fremmede organismer § 11 første ledd bokstav c.

Tillatelsen gjelder under følgende vilkår:

1. Ved transport og i planteskolen skal plantematerialet håndteres på en slik måte at spredning hindres
2. Bane NOR skal orientere grunneier om den risiko for uheldige følger for biologisk mangfold som *Swida alba* utgjør og om hvordan grunneier skal forhindre spredning av arten. Bane NOR skal, i internkontrollrutinene, dokumentere at denne informasjonen er gitt.

Miljødirektoratet kan, i samsvar med naturmangfoldloven § 67, oppheve, endre eller sette nye vilkår i tillatelsen, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, bl.a. hvis det er nødvendig for å hindre uforutsette vesentlige skadevirkninger for naturmangfoldet, eller tiltakshaver overtrer bestemmelser gitt i etter i medhold av loven, og overtredelsen er betydelig, gjentar seg eller vedvarer.

Miljødirektoratet kan føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i medhold av forskriften blir overholdt, jf. § 30 i forskrift om fremmede organismer.

6. Annet

Virksomheter som driver med innførsel, omsetning, hold eller utsetting av fremmede organismer, skal etablere og dokumentere internkontroll, jf. forskriften § 26. Dette betyr bl.a. at både Bane NOR og grunneier skal ha rutiner for å sikre at krav i forskriften og tillatelser blir overholdt, rutiner for å følge opp avvik og for å hindre gjentakelse av avvik, rutiner for å sikre at ansatte har kunnskap om og overholder vilkår gitt i tillatelser, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt. Som ledd i kravet om å etablere og dokumentere internkontroll, skal virksomheten ha rutiner for å hindre spredning av *Swida alba* fra det tilplantede området, herunder rutiner for å avdekke og fjerne planter som har spredd seg fra utplantingsområdet. Hvilke områder som har blitt undersøkt og når, samt eventuelle funn av planter og fjerning av disse skal inngå i dokumentasjonen av internkontrollen. Internkontrollrutiner vil bidra til å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12. Direktoratet understreker likevel at det kan være behov for ekstra oppfølging i omliggende områder der det har foregått byggeaktivitet, i.e. skrotemark, da det her vil være større mulighet for nyetablering av omsøkte art.

Tillatelse etter forskrift om fremmede organismer fritar ikke for krav etter annet regelverk, herunder krav etter forskrift om plantehelse under matloven samt håndtering av miljøskadelig avfall som krav under eksempelvis plan- og bygningsloven og byggteknisk forskrift (TEK17).

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve s. Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet Postboks 8013 Dep 0030 OSLO